

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel, 14.5.2019
C(2019) 3452 final

BILAGA

till

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 14 maj 2019

om riktlinjer för fastställande av finansiella korrigeringar som ska tillämpas på utgifter som finansieras av unionen, i de fall som de tillämpliga bestämmelserna om offentlig upphandling inte har följts

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING	2
1.1.	Riktlinjernas syfte.....	2
1.2.	Tillämpningsområde.....	3
1.2.1.	Kontrakt som omfattas av direktiven	3
1.2.2.	Kontrakt som inte omfattas av direktiven	4
1.2.3.	Gränsöverskridande karaktär.....	4
1.3.	Utgifter som omfattas av finansiella korrigeringar	5
1.4.	Kriterier som ska beaktas vid beslut om vilken korrigeringssats som ska tillämpas	5
1.5.	Bedrägeri	6
2.	TYPER AV ORIKTIGHETER OCH MOTSVARANDE KORRIGERINGSSATSER	7
2.1.	Meddelande om upphandling och förfrågningsunderlag.....	7
2.2.	Urval av anbudsgivare och utvärdering av anbud	16
2.3.	Genomförande av kontrakt.....	21

1. INLEDNING

1.1. Riktlinjernas syfte

Dessa riktlinjer har ett dubbelt syfte:

- Å ena sidan syftar de till att öka **rättssäkerheten** för medlemsstaterna. I detta sammanhang är det viktigt att klargöra de omständigheter under vilka överträdelser av unionens tillämpliga lagstiftning om offentlig upphandling eller nationell lagstiftning som genomför denna kan leda till finansiella korrigeringar från kommissionens sida.
- Å andra sidan syftar de till att säkerställa **proportionalitet**. För att säkerställa proportionaliteten är det viktigt att kommissionen tar hänsyn till oriktighetens art och allvar¹ och de relevanta ekonomiska följderna för unionens budget när den fastställer en finansiell korrigering.

Kommissionen gör **finansiella korrigeringar** i syfte att utesluta utgifter som står i strid med tillämplig rätt från unionsfinansieringen (jfr artikel 144 i förordning (EU) nr 1303/2013 och artikel 101.8 i budgetförordningen). Oriktigheterna kan kvantifieras exakt eller inte. De ekonomiska verkningarna av en oriktighet kvantifieras exakt om så är möjligt, baserat på en undersökning av de relevanta ärendena för att beräkna det exakta utgiftsbeloppet som felaktigt har deklarerats till kommissionen för utbetalning. I sådana fall måste den finansiella korrigeringen beräknas exakt. När det gäller oriktigheter i samband med offentlig upphandling anses det dock inte vara möjligt att exakt kvantifiera de ekonomiska verkningarna på grund av oriktigheternas karaktär. I sådana fall ska en schablonmässig korrigering tillämpas på de berörda utgifterna, med beaktande av oriktigheternas art och allvar enligt kriterierna i punkt 1.4.

Oriktigheter inom offentlig upphandling analyseras i syfte att skydda unionens ekonomiska intressen och säkerställa efterlevnaden av unionens lagstiftning (särskilt principerna om öppenhet, icke-diskriminering, likabehandling, proportionalitet och rättssäkerhet). Finansiella korrigeringar kan dessutom endast göras om den aktuella oriktigheten har eller kan ha en ekonomisk effekt på unionens budget. De typer av oriktigheter som anges i dessa riktlinjer (eller liknande oriktigheter), för vilka en schablonmässig korrigering tillämpas enligt avsnitt 2, anses därför ha en ekonomisk effekt². Om oriktigheten endast är av formell karaktär och inte har någon faktisk eller potentiell ekonomisk betydelse görs ingen korrigering³.

Dessa riktlinjer syftar även till att främja en konsekvent behandling av fel vid offentlig upphandling inom kommissionens berörda avdelningar, Europeiska revisionsrätten⁴ och medlemsstaterna. Medlemsstaterna har det huvudsakliga ansvaret för att utreda oriktigheter för att göra de nödvändiga finansiella korrigeringarna. I detta sammanhang rekommenderas de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna att tillämpa samma kriterier och satsar vid korrigering av oriktigheter som upptäcks av deras egna avdelningar.

---

¹ I dessa riktlinjer avser ”oriktighet” en överträdelse av den tillämpliga lagstiftningen om offentlig upphandling, som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för unionens budget.

² De typer av oriktigheter som beskrivs i avsnitt 2 är de vanligast förekommande. Denna förteckning är inte uttömmande. Andra oriktigheter bör om möjligt hanteras på liknande sätt som de typer av oriktigheter som beskrivs i dessa riktlinjer.

³ Exempel: Meddelandet om kontraktstilldelning offentliggörs senare än tillåtet eller inte alls.

⁴ Se Europaparlamentets rekommendation om ansvarsfrihet 2010: ”Parlamentet uppmanar (...) att omedelbart harmonisera behandlingen av fel i samband med offentlig upphandling på dessa två politikområden” (jordbruk och naturresurser samt sammanhållning, transport och energi).

Urvalet av insatser för finansiering ska göras enligt tillämpliga regler på EU-nivå och nationell nivå, även regler för offentlig upphandling. I detta sammanhang kan två situationer uppstå:

a) När det anbudsförfarande som använts för ett offentligt kontrakt bryter mot bestämmelserna om offentlig upphandling (vilket skulle leda till finansiell korrigeringsbelopp om de utgifter som uppstått i samband med kontraktet deklarerats till kommissionen) och kontraktet ännu inte undertecknats, får den berörda myndigheten, med beaktande av eventuella extra kostnader och tidsbegränsningar, rekommendera stödmottagaren att inleda ett nytt anbudsförfarande som fullständigt överensstämmer med bestämmelserna. Om inget nytt anbudsförfarande inleds bör oriktigheten korrigeras genom tillämpning av dessa riktlinjer⁵.

b) Om en oriktighet upptäcks efter det att kontraktet undertecknats och insatsen godkänts för finansiering (när som helst under insatscykeln) bör oriktigheten korrigeras genom tillämpning av dessa riktlinjer.

1.2. Tillämpningsområde

Såsom anges i artikel 1 i beslutet fastställs i dessa riktlinjer de korrigeringsbelopp som ska tillämpas i händelse av oriktigheter som utgör överträdelser av bestämmelser om offentlig upphandling som är tillämpliga på kontrakt⁶ som finansieras genom unionens budget enligt metoden med delad förvaltning⁷.

1.2.1. Kontrakt som omfattas av direktiven

Dessa riktlinjer omfattar oriktigheter som upptäcks i samband med offentliga kontrakt och är tillämpliga på upphandlande myndigheter enligt definitionen i direktiven⁸. När artikel 13 i direktiv 2014/24/EU gäller är dessa riktlinjer dessutom tillämpliga på kontrakt som subventioneras av de upphandlande myndigheterna, även när dessa inte har tilldelat kontrakten.

---

⁵ Detta innebär att en schablonmässig korrigeringsbelopp bör tillämpas på förhand på eventuella utgifter som deklarerats till kommissionen för det berörda kontraktet.

⁶ Begreppet "kontrakt" används i vid bemärkelse i dessa riktlinjer, dvs. kontrakt inom alla offentliga upphandlingsförfaranden.

⁷ Dessa riktlinjer gäller inte oriktigheter som påverkar utgifter som omfattas av bestämmelserna om användning av förenklade kostnadsalternativ.

⁸ Följande direktiv är tillämpliga:

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1), i dess ändrade lydelse.

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65), i dess ändrade lydelse.

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243), i dess ändrade lydelse.

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet (EUT L 216, 20.8.2009, s. 76).

1.2.2. Kontrakt som inte omfattas av direktiven

Om direktiven inte gäller⁹, men upphandlingen omfattas av fördraget och nationell lagstiftning om offentlig upphandling, är dessa riktlinjer tillämpliga förutsatt att minst ett av följande villkor är uppfyllda:

- i) Kontrakten har en gränsöverskridande karaktär i den mening som avses i punkt 1.2.3, och tilldelningen av kontrakten inte iakttar principen om öppenhet och icke-diskriminering enligt fördraget.
- ii) Kontrakten strider klart mot nationell lagstiftning om offentlig upphandling.

Dessa riktlinjer är dessutom tillämpliga om de nationella bestämmelserna (inbegripet avtals- eller bidragsvillkor) innehåller uttryckliga krav på att mottagare av EU-medel ska uppfylla nationella bestämmelser om offentlig upphandling eller liknande regler¹⁰, även om stödmottagarna i sig inte utgör en upphandlande myndighet enligt definitionen i direktiven. I det fallet utgör oriktigheten en överträdelse av nationella bestämmelser (t.ex. om villkor i bidragsöverenskommelsen innehåller hänvisningar till fördragets principer eller till nationella upphandlingsbestämmelser).

I alla sådana fall ska nivån på de finansiella korrigeringsarna fastställas enligt de typer av oriktigheter som anges i avsnitt 2.

1.2.3. Gränsöverskridande karaktär

Det är kommissionen som har bevisbördan i bedömningen av huruvida kontrakt som inte omfattas av direktiven har en gränsöverskridande karaktär, med beaktande av EU-domstolens rättspraxis¹¹.

I detta sammanhang måste man först fastställa om det finns faktiska omständigheter som tillsammans skulle motivera en gränsöverskridande karaktär, bland annat följande: i) kontraktets föremål, ii) dess uppskattade värde, iii) tekniska krav för kontraktet, iv) den geografiska platsen för utförandet, v) bevis för anbud från andra medlemsstater eller intresse som uttryckts av ekonomiska aktörer från en annan medlemsstat.

---

⁹ Inklusive tjänstekontrakt för sociala tjänster och andra särskilda tjänster som inte är upptagna i bilaga XIV till direktiv 2014/24/EU.

¹⁰ Exempelvis nationella eller programrelaterade bestämmelser om bidragsberättigande som innebär att bidragsmottagare som inte är upphandlande myndigheter ska tillämpa ett visst förenklat upphandlingsförfarande när de ingår kontrakt med sina leverantörer.

¹¹ Se dom i mål C-507/03, kommissionen mot Irland, REG 2007, s. I-9777, punkterna 32 och 34. Se även mål C-412/04, kommissionen mot Italien, REG 2008, s. I-619, och de förenade målen C-147/06 och C-148/06, SECAP SpA och Santorso Soc. mot Comune di Torino, REG 2008, s. I-3565.

1.3. Utgifter som omfattas av finansiella korrigeringar

När kommissionen upptäcker oriktigheter som består i att bestämmelserna om offentlig upphandling inte har följts fastställer den beloppet för den finansiella korrigering som ska tillämpas i enlighet med dessa riktlinjer. Beloppet för den finansiella korrigeringen beräknas på grundval av det utgiftsbelopp som har deklarerats till kommissionen för det kontrakt (eller den del av kontraktet¹²) som berörs av oriktigheten, med användning av lämplig schablonmässig korrigering enligt avsnitt 2 och med beaktande av kriterierna i avsnitt 1.4.

Samma korrigeringssats tillämpas även på eventuella framtida utgifter som berörs av oriktigheten i anslutning till samma kontrakt (eller en del av det), innan utgifterna attesteras för kommissionen.

Praktiskt exempel:

De utgifter som har deklarerats till kommissionen för ett byggtreprenadkontrakt (som ingåtts efter tillämpning av otillåtna urvalskriterier) uppgår till 10 000 000 euro. Om den tillämpliga korrigeringssatsen är 25 % är det belopp som ska dras av från utgiftsdeklarationen till kommissionen 2 500 000 euro. Unionens finansiering minskas därmed på grundval av den relevanta medfinansieringsgraden för det insatsområde inom vilket utgifterna deklarerades. Om de nationella myndigheterna därefter har för avsikt att deklarerar ytterligare utgifter för samma kontrakt, som berörs av samma oriktighet, ska samma korrigeringssats på 25 % gälla för de utgifterna innan utgifterna deklarerats till kommissionen¹³. Hela värdet av utbetalningarna i anslutning till kontraktet korrigeras alltså med samma korrigeringssats.

1.4. Kriterier som ska beaktas vid beslut om vilken korrigeringssats som ska tillämpas

Såsom nämns i punkt 1.1 kan kommissionen, när det på grund av oriktighetens art inte är möjligt att exakt kvantifiera de ekonomiska verkningarna av oriktigheten, men den i sig kan påverka budgeten, beräkna det korrigeringsbelopp som ska tillämpas genom att ta hänsyn till tre kriterier, nämligen oriktighetens art, dess allvar¹⁴ och den ekonomiska förlusten för fonderna. Detta innebär att de finansiella korrigeringar som görs på grundval av de nivåer för schablonkorrigeringar som anges i avsnitt 2 i dessa riktlinjer (5 %, 10 %, 25 % och 100 %) respekterar proportionalitetsprincipen. Detta påverkar inte det faktum att kommissionen i beräkningen av det slutliga beloppet för den korrigering som ska tillämpas ska ta hänsyn till alla aspekter av oriktigheten i förhållande till de faktorer som beaktas vid fastställandet av schablonsatsen¹⁵.

---

¹² Den finansiella korrigeringen begränsas till en del av kontraktet om den delen kan identifieras tydligt, dvs. om kontraktet är uppdelat i delar eller om det styrs av ett ramavtal enligt artikel 33 i direktiv 2014/24/EU. Så är t.ex. fallet om de tekniska specifikationerna är begränsade till en av delarna i ett visst kontrakt, som i följande situation: Den upphandlande myndigheten kräver att datorer ska vara av ett visst märke (utan att lägga till den obligatoriska frasen ”eller motsvarande”) i en del inom ett byggtreprenadkontrakt avseende ett sjukhus. I detta fall rör den finansiella korrigeringen endast utgifterna för de datorer som förvärvats enligt det kontraktet, inte hela kontraktets utgifter.

¹³ De nationella myndigheterna ska ha en fullständig verifieringskedja för de finansiella korrigeringar som tillämpas på kontraktet, inbegripet lämpliga poster i redovisningssystemet.

¹⁴ Oriktighetens allvar bedöms särskilt med hänsyn till följande faktorer: konkurrensnivå, öppenhet och likabehandling.

¹⁵ Se särskilt artikel 144.2 i förordning (EU) nr 1303/2013 och EU-domstolens fasta rättspraxis, mål C-406/14 (punkterna 47–49) och C-408/16 (punkterna 65 och 66).

Om ett antal oriktigheter upptäcks under samma anbudsförfarande kumuleras inte korrigeringssatserna, utan den allvarligaste oriktigheten används som utgångspunkt för att fastställa korrigeringssatsen för det berörda kontraktet enligt avsnitt 2.

I vissa fall kan oriktigheter i samband med offentlig upphandling vara systematiska till följd av en brist i förvaltnings- och kontrollsystemet. I sådana fall bör medlemsstaten, efter att ha korrigerat oriktigheten i det berörda anbudsförfarande, vidta lämpliga korrigerande åtgärder med avseende på andra anbudsförfarande som berörs av samma typ av oriktigheter. Om detta inte görs (dvs. om inte alla utgifter som berörs av bristen har korrigerats) tillämpar kommissionen motsvarande korrigerande åtgärder, inklusive finansiella nettokorrigeringar, enligt de sektorspecifika regler som gäller för varje fond. De finansiella korrigeringarna ska tillämpas på de berörda anbudsförfarande som inte redan har korrigerats individuellt.

1.5. Bedrägeri

En finansiell korrigering på 100 % tillämpas på utgifter som berörs av oriktigheter som har samband med överträdelse av bestämmelserna om offentlig upphandling och som påverkar EU-budgeten och rör bedrägeri som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen eller något annat brott som anges i artiklarna 3–5 i direktiv (EU) 2017/1371¹⁶, och som har konstaterats av ett behörigt juridiskt eller administrativt organ eller av en behörig myndighet på EU-nivå eller nationell nivå, på grundval av bevisning som styrker förekomsten av bedrägeri.

Bedrägeri kan påvisas av EU-organ eller nationella administrativa utredningsorgan eller brottsutredningsorgan som är specialiserade på korruptions- och bedrägeribekämpning.

Kommissionens revisorer och de nationella revisionsmyndigheterna¹⁷ (om de inte har särskilda ansvarsuppgifter enligt nationell lagstiftning) har inga specifika befogenheter för att utreda bedrägeriärenden. Även om de upptäcker en risk eller sannolikt bedrägligt beteende innebär inte deras rapporter i sig att det är möjligt att konstatera bedrägeri. Detta påverkar inte deras skyldighet, vilken bekräftas i artikel 15.3 i direktiv (EU) 2017/1371, att ”upplysa Olaf och andra behöriga myndigheter om omständigheter som de upptäcker när de fullgör sina skyldigheter som skulle kunna innebära ett brott (...)”, och påverkar inte heller medlemsstaternas skyldighet att ”säkerställa att deras nationella revisionsorgan gör detsamma”.

---

¹⁶ Såsom anges i artikel 3.2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 av den 5 juli 2017 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

¹⁷ Eller attesterande organ inom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

2. TYPER AV ORIKTIGHETER OCH MOTSVARANDE KORRIGERINGSSATSER

2.1. Meddelande om upphandling och förfrågningsunderlag

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsssats
1.	Inget meddelande om upphandling har offentliggjorts eller omotiverad direkt tilldelning (t.ex. olagligt förhandlat förfarande utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling)	Artikel 31 i direktiv 2014/23/EU Artiklarna 26, 32 och 49 i direktiv 2014/24/EU Artiklarna 44 och 67–69 i direktiv 2014/25/EU	Meddelandet om upphandling har inte offentliggjorts i enlighet med tillämpliga regler (t.ex. offentliggörande i <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (EUT)) när detta krävs enligt direktiven.	100 %
			Detta gäller även direkt tilldelning eller förhandlade förfaranden utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling, om kriterierna för att använda dessa förfaranden inte är uppfyllda.	25 %
2.	Artificiell uppdelning av byggentreprenad-/tjänste-/varukontrakt	Artikel 8.4 i direktiv 2014/23/EU Artikel 5.3 i direktiv 2014/24/EU Artikel 16.3 i direktiv 2014/25/EU Målen C-574/10, kommissionen mot	Ett byggprojekt eller ett föreslaget inköp av en viss mängd varor och/eller tjänster delas artificiellt upp i flera kontrakt. Till följd av detta hamnar varje kontrakt för respektive del av byggentreprenaderna/varorna/tjänsterna under direktivens tröskelvärde, vilket i sin tur innebär att hela byggentreprenaden eller hela	100 % (denna korrigering gäller om meddelandet om upphandling för byggentreprenaderna/varorna/tjänsterna inte

¹⁸ Den rättspraxis som nämns avser bestämmelserna i direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG. Den tolkning som ges kan dock även vara relevant för bestämmelserna i 2014 års direktiv.

¹⁹ Tillfredsställande offentliggörande innebär att meddelandet om upphandling offentliggjordes på ett sätt som garanterar att ett företag som är beläget i en annan medlemsstat har tillgång till relevanta uppgifter om upphandlingen innan kontraktet har tilldelats, så att det har möjlighet att lämna ett anbud eller uttrycka sitt intresse för att få kontraktet. I praktiken är så fallet om i) meddelandet om upphandling offentliggjordes på nationell nivå (enligt nationella lagar eller andra bestämmelser), och/eller ii) de grundläggande normerna för att offentliggöra kontrakt följdes (närmare upplysningar om dessa normer finns i avsnitt 2.1 i kommissionens tolkningsmeddelande 2006/C 179/02).

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
		Tyskland, T-358/08, Spanien mot kommissionen, och T-384/10, Spanien mot kommissionen.	uppsättningen tjänster eller varor inte kan offentliggöras i EUT ²⁰ .	offentliggjordes i EUT trots att detta krävs enligt direktiven).
			Samma som ovan, förutom att meddelandet offentliggjordes på ett annat lämpligt sätt, under samma omständigheter som i punkt 1.	25 %
3.	Avsaknad av skäl att inte dela in ett kontrakt i delar	Artikel 46.1 i direktiv 2014/24/EU	Den upphandlande myndigheten anger inte de huvudsakliga skälen till sitt beslut att inte dela upp kontraktet.	5 %
4.	Överträdelse av tidsfrister för mottagande av anbudansökningar eller tidsfrister för mottagande av anbudansökningar ²¹ . Eller: Tidsfristerna för mottagande av anbud förlängs inte trots	Artiklarna 27–30, 47.1 och 47.3 samt 53.1 i direktiv 2014/24/EU Artiklarna 45–48, 66.3 och 73.1 i direktiv 2014/25/EU	Förkortningen av de tidsfrister som anges i direktiven motsvarar minst 85 % eller tidsfristen är högst fem dagar.	100 %
			Förkortningen av de tidsfrister som anges i direktiven motsvarar minst 50 % (men mindre än 85 %) ²² .	25 %
			Förkortningen av de tidsfrister som anges i direktivet motsvarar minst 30 % (men mindre än	10 %

²⁰ Detsamma gäller på motsvarande sätt för kontrakt som endast omfattas av nationella upphandlingsbestämmelser när artificiell uppdelning av byggtreprenader/varor/tjänster leder till att kontraktet inte kan offentliggöras enligt dessa bestämmelser.

²¹ Dessa tidsfrister är tillämpliga på öppna förfaranden, selektiva förfaranden och konkurrensutsatt förfarande med förhandling.
Se även artikel 47.1 i direktiv 2014/24/EU: ”När en upphandlande myndighet fastställer tidsfristerna för mottagande av anbud och anbudansökningar ska den ta hänsyn till hur komplext kontraktet är och hur lång tid som behövs för att utarbeta ett anbud, utan att detta påverkar de minimitidsfrister som fastställs i artiklarna 27–31.”

²² Med minimitidsfristerna för mottagande av anbud på 35 dagar (enligt artikel 27 i direktiv 2014/24/EU) som exempel kan två situationer uppstå: 1) Den upphandlande myndigheten tillämpade en tidsfrist på tio dagar. Detta motsvarar en förkortning av tidsfristen på 71,4 % [= (35 – 10)/35], vilket kräver en finansiell korrigeringsats på 25 %. 2) Den upphandlande myndigheten tillämpade en tidsfrist på tio dagar, men minimitidsfristen fick vara 15 dagar (eftersom ett förhandsmeddelande offentliggjordes). Detta motsvarar en förkortning av tidsfristen på 33 % [= (15 – 10)/15], vilket kräver en finansiell korrigeringsats på 10 %.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
			<p>Eller:</p> <p>om den upphandlande myndigheten inte alls har²⁴ med elektroniska medel gett fri, fullständig, direkt och kostnadsfri tillgång till anbudshandlingarna enligt artikel 53.1 i direktiv 2014/24/EU utgör detta en allvarlig oriktighet²⁵.</p>	
6.	<p>Förlängda tidsfrister för mottagande av anbud offentliggörs inte.²⁶</p> <p>Eller:</p> <p>förlängda tidsfrister för mottagande av anbud offentliggörs inte</p>	<p>Artiklarna 3 och 39 i direktiv 2014/23/EU</p> <p>Artiklarna 18 och 47 i direktiv 2014/24/EU</p> <p>Artiklarna 36 och 66 i direktiv 2014/25/EU</p>	<p>De ursprungliga tidsfristerna för mottagande av anbud (eller mottagande av anbudsansökningar) var korrekta enligt de tillämpliga bestämmelserna, men förlängdes utan att detta offentliggjordes på lämpligt sätt enligt de berörda bestämmelserna (dvs. offentliggörande i EUT). <u>De förlängda tidsfristerna offentliggjordes dock på annat sätt</u> (se villkoren i punkt 1).</p> <p>Samma som ovan, <u>men de förlängda tidsfristerna offentliggjordes inte på annat sätt</u> (se villkoren i punkt 1).</p> <p>Eller:</p> <p>Tidsfristerna för mottagande av anbud förlängdes inte, när kompletterande information som av den ekonomiska aktören begärts i god tid av något skäl inte lämnas senast sex dagar före den tidsfrist som fastställts för mottagande av anbud²⁷.</p>	<p>5 %</p> <p>10 %</p>

²⁴ Om elektronisk tillgång har getts men perioden har förkortats gäller satserna på 25 %, 10 % eller 5 % på motsvarande sätt.

²⁵ Förutom i fall där de villkor som fastställs i de citerade punkterna 2 och 3 är uppfyllda. I sådana situationer tillämpas ingen korrigeringsats.

²⁶ Eller förlängda tidsfrister för mottagande av anbudsansökningar. Dessa tidsfrister gäller vid selektiva förfaranden och förhandlade förfaranden med offentliggörande av meddelande om upphandling.

²⁷ Se artikel 47.3 a i direktiv 2014/24/EU. Vid det påskyndade förfarande som avses i artiklarna 27.3 och 28.6 i direktivet ska denna tidsperiod vara fyra dagar.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
7.	Fall där det inte är motiverat med konkurrensutsatt förfarande med förhandling eller med en konkurrenspräglad dialog	Artikel 26.4 i direktiv 2014/24/EU	Den upphandlande myndigheten tilldelar ett offentligt kontrakt genom ett konkurrensutsatt förfarande med förhandling eller en konkurrenspräglad dialog i situationer som inte omfattas av direktivet.	25 %
			När den upphandlande myndigheten säkerställer fullständig öppenhet och motiverar användningen av dessa förfaranden i anbudshandlingarna, inte begränsar antalet lämpliga anbudssökande som får lämna in ett första anbud och behandlar alla anbudsgivare lika under anbudsförhandlingarna.	10 %
8.	Förfarandet i direktivet för elektronisk och gemensam upphandling har inte följts ²⁸	Artiklarna 33–39 i direktiv 2014/24/EU Artiklarna 51–57 i direktiv 2014/25/EU	De särskilda förfarandena för elektronisk och gemensam upphandling ²⁹ enligt det tillämpliga direktivet har inte följts och den bristande efterlevnaden kan avskräcka potentiella anbudsgivare ³⁰ .	10 %
			Om bristande efterlevnad leder till att ett kontrakt tilldelas en annan anbudsgivare än den anbudsgivare som borde ha tilldelats kontraktet anses detta utgöra en allvarlig oriktighet ³¹ .	25 %

²⁸ Utom i situationer där oriktigheten redan omfattas av andra typer av oriktigheter som anges i dessa riktlinjer.

²⁹ Följande upphandlingsförfaranden berörs: ramavtal, dynamiska inköpssystem, elektroniska auktioner, elektroniska kataloger, centraliserade inköpsmetoder och inköpscentraler.

³⁰ Exempel: ramavtalets löptid är längre än fyra år, utan vederbörlig motivering.

³¹ Om överträdelsen består i att meddelandet om upphandling inte offentliggjordes ska korrigeringsatsen fastställas enligt punkt 1.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
9.	<p>Urvals- och/eller tilldelningskriterierna (och viktningen av dem), villkoren för fullgörande av kontrakt eller tekniska krav har inte offentliggjorts i meddelandet om upphandling.</p> <p>Eller</p> <p>så har tilldelningskriterierna och viktningen av dem inte beskrivits tillräckligt detaljerat.</p> <p>Eller</p> <p>så har klagöranden/ytterligare uppgifter inte meddelats/offentliggjorts.</p>	<p>Artiklarna 31, 33, 34, 36, 37, 38 och 41 samt bilaga V (punkterna 7 c och 9) i direktiv 2014/23/EU</p> <p>Artiklarna 42, 51, 53, 56–63, 67 och 70 samt bilaga V – del C (punkterna 11 c och 18) samt bilaga VII till direktiv 2014/24/EU</p> <p>Artiklarna 60, 71, 73, 76–79, 82 och 87, bilagorna VIII och XI A (punkterna 16 och 19), B (punkterna 15 och 16) och C (punkterna 14 och 15) till direktiv 2014/25/EU</p> <p>Principen om likabehandling i artikel 18 i direktiv 2014/24/EU</p> <p>Rättspraxis: EU-domstolens domar från juli 2016, Dimarso, november 2010, kommissionen mot Irland och januari 2008, Lianakis</p>	<p>a) Urvals- och/eller tilldelningskriterierna (och viktningen av dem) har inte offentliggjorts i meddelandet om upphandling³².</p> <p>b) Villkoren för fullgörande av kontrakt eller tekniska krav offentliggörs inte i meddelandet om upphandling³³.</p> <p>c) Tilldelningskriterierna och deras viktning beskrivs inte tillräckligt i vare sig meddelandet om upphandling eller förfrågningsunderlaget, vilket leder till en otillbörlig begränsning av konkurrensen (avsaknaden av tillräckligt detaljerade uppgifter kan avskräcka potentiella anbudsgivare)³⁴.</p> <p>d) De klagöranden eller den kompletterande information (om urvals-/tilldelningskriterierna) som den upphandlande myndigheten lämnar meddelas inte till alla anbudsgivare eller offentliggörs inte.</p>	<p>25 %</p> <p>10 %</p>

³² Eller anbudshandlingarna om dem offentliggörs tillsammans med meddelandet om upphandling.

³³ Eller anbudshandlingarna om de offentliggörs tillsammans med meddelandet om upphandling.

³⁴ Utom i de fall då den upphandlande myndigheten på anbudsgivarnas begäran lämnar en tillräckligt detaljerad förklaring av tilldelningskriterierna och deras viktning innan tidsfristen för ingivande av anbud löper ut.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
10.	Användning av – kriterier för uteslutning, urval, tilldelning eller – villkor för fullgörande av kontraktet eller – tekniska specifikationer som är <u>diskriminerande</u> på grundval av omotiverade nationella, regionala eller lokala preferenser.	Artiklarna 36, 37, 38 och 41 avseende artikel 3 i direktiv 2014/23/EU Artiklarna 42, 56–63, 67 och 70 avseende artikel 18.1, bilaga VII till direktiv 2014/24/EU Artiklarna 60, 76–79, 82 och 87 avseende artikel 36.1, bilaga VIII till direktiv 2014/25/EU	Situationer där ekonomiska aktörer kan ha avskräckts från att lämna in anbud på grund av uteslutnings-, urvals- och/eller tilldelningskriterier eller villkor för fullgörande av kontrakt som innehåller omotiverade nationella, regionala eller lokala preferenser. Så är exempelvis fallet om det ställs ett krav att anbudsgivaren vid tidpunkten för inlämnandet av anbudet ska i) ha ett företag eller en representant i landet eller regionen, eller ii) ha erfarenhet och/eller kvalifikationer i landet eller regionen ³⁵ . iii) förfoga över utrustning i landet eller regionen.	25 %
			Samma som ovan utom att en minsta konkurrensnivå fortfarande säkerställdes, dvs. ett visst antal ekonomiska aktörer lämnade in anbud som godtogs och uppfyllde urvalskriterierna.	10 %
11.	Användning av – kriterier för uteslutning,	Artiklarna 36, 37, 38 och 41 avseende artikel 3 i direktiv 2014/23/EU. Artiklarna 42, 56–63, 67 och 70 avseende	Detta avser kriterier eller villkor som, trots att de inte är diskriminerande på grundval av nationella/regionala/lokala preferenser, ändå begränsar de ekonomiska aktörernas tillträde till	10 %

³⁵ Urvalskriterierna får inte vara utformade på ett diskriminerande eller begränsande sätt, de ska vara kopplade till kontraktets föremål och vara proportionerliga. Om det inte är möjligt att beskriva det aktuella urvalskriteriet på ett tillräckligt detaljerat sätt ska den hänvisning som används i urvalskriteriet i alla händelser åtföljas av orden ”eller motsvarande” för att säkerställa öppen konkurrens. Om dessa villkor är uppfyllda krävs inga finansiella korrigeringar.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
	<p>urval, tilldelning eller</p> <p>– villkor för fullgörande av kontraktet eller</p> <p>– tekniska specifikationer</p> <p>som inte är diskriminerande som den föregående typen av oriktigheter, men ändå <u>begränsar tillträdet</u> för ekonomiska aktörer.</p>	<p>artikel 18.1, bilaga VII till direktiv 2014/24/EU.</p> <p>Artiklarna 60, 76–79, 82 och 87 avseende artikel 36.1, bilaga VIII till direktiv 2014/25/EU.</p>	<p>det berörda offentliga upphandlingsförfarandet, enligt följande exempel.</p> <p>1) I situationer där miniminivåerna för kapacitet för ett visst kontrakt är kopplade till men inte är proportionerliga till kontraktets föremål.</p> <p>2) I situationer där urvalskriterierna användes som tilldelningskriterier vid utvärderingen av anbudsgivarna/anbudssökandena.</p> <p>3) I situationer där särskilda varumärken/standarder krävs³⁶, utom i de fall då sådana krav rör ett tillägg till kontraktet och den potentiella effekten på EU:s budget endast är formell (se avsnitt 1.4).</p>	
			<p>Situationer där begränsande kriterier/villkor/specifikationer tillämpades, men en minsta konkurrensnivå fortfarande säkerställdes, dvs. ett visst antal ekonomiska aktörer lämnade in anbud som godtogs och uppfyllde urvalskriterierna.</p>	5 %
			<p>Situationer där miniminivåerna för kapacitet för ett visst kontrakt uppenbart inte är kopplade till kontraktets föremål.</p> <p>Eller:</p> <p>När uteslutnings-, urvals- och/eller</p>	25 %

³⁶ Utan att tillåta ett motsvarande varumärke genom att inte använda den obligatoriska frasen ”eller motsvarande”.

Nr	Typ av oriktighet	Tillämplig lag ¹⁸	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
			tilldelningskriterier eller villkor för fullgörande av kontrakt leder till en situation där endast en ekonomisk aktör kan lämna in ett anbud, och detta inte kan motiveras av det aktuella kontraktets tekniska särdrag.	
12.	Otilräcklig eller otydlig definition av kontraktetsföremålet. ³⁷	<p>Artikel 3 i direktiv 2014/23/EU.</p> <p>Artikel 18.1 i direktiv 2014/24/EU.</p> <p>Artikel 36 i direktiv 2014/25/EU.</p> <p>Målen C-340/02, kommissionen mot Frankrike, EU:C:2004:623, och C-299/08, kommissionen mot Frankrike, EU:C:2009:769.</p> <p>Mål C-423/07, kommissionen mot Spanien.</p>	Beskrivningen i meddelandet om upphandling och/eller förfrågningsunderlaget är otilräcklig eller vag på ett sätt som kan leda till att potentiella anbudsgivare/anbudssökande inte fullständigt kan definiera kontraktetsföremålet, vilket får en avskräckande effekt som eventuellt kan begränsa konkurrensen ³⁸ .	10 %
13.	Omotiverad begränsning av anlitande av underleverantörer	<p>Artiklarna 38.2 och 42 i direktiv 2014/23/EU.</p> <p>Artiklarna 63.2 och 71 i direktiv 2014/24/EU.</p> <p>Artiklarna 79.3 och 88 i direktiv</p>	Anbudshandlingarna (t.ex. tekniska specifikationer) uppställer begränsningar för att anlita underleverantörer för en del av kontraktet som på ett abstrakt sätt satts till en viss procentandel därav, oberoende av om det är möjligt att kontrollera kapaciteten hos eventuella underleverantörer och utan någon hänvisning till	5 %

³⁷ Utom i situationer där i) förhandlingar är tillåtna enligt direktiven, eller ii) om kontraktetsföremålet har klargjorts efter offentliggörandet av meddelandet om upphandling och dessa klargöranden har offentliggjorts i EUT.

³⁸ Exempel: det har genom klagomål eller meddelanden under anbudsproceduren konstaterats att förfrågningsunderlaget inte är tillräckligt detaljerat för att möjliga anbudsgivare ska kunna definiera kontraktetsföremålet. Antalet frågor från potentiella anbudsgivare är dock inte en indikator på oriktigheter, under förutsättning att den upphandlande myndigheten besvarar frågorna på lämpligt sätt enligt artiklarna 47.3 och 53.2 i direktiv 2014/24/EU.

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
	offentliggjorts.	och C-6/15, TNS Dimarso, punkterna 25–36.	preferenser), utgör detta en allvarlig oriktighet.	
16.	Otillräcklig verifieringskedja för tilldelning av kontraktet.	Artikel 84 i direktiv 2014/24/EU. Artikel 100 i direktiv 2014/25/EU.	Den relevanta dokumentationen (som anges i direktivets tillämpliga bestämmelser) är otillräcklig för att motivera tilldelningen av kontraktet, vilket leder till bristande öppenhet. Att vägra tillgång till relevant dokumentation är en mycket allvarlig oriktighet, eftersom den upphandlande myndigheten i så fall inte kan bevisa att upphandlingsförfarandet uppfyllde de tillämpliga bestämmelserna.	25 % 100 %
17.	Förhandling under tilldelningsförfarandet, inklusive ändring av det vinnande anbudet under utvärderingen	Artiklarna 37.6 och 59 i direktiv 2014/23/EU. Artiklarna 18.1 och 56.3 i direktiv 2014/24/EU. Artiklarna 36.1 och 76.4 i direktiv 2014/25/EU, målen C-324/14, Partner Apelski Dariusz, EU:C:2016:214, punkt 69, och C-27/15, Pippo Pizzo, EU:C:2016:404. De förenade målen C-21/03 och	Den upphandlande myndigheten gav en anbudsgivare/anbudssökande möjlighet att ändra sitt anbud ⁴¹ under anbudsutvärderingen, och ändringen leder till att kontraktet tilldelas den anbudsgivaren/anbudssökanden, Eller i samband med ett öppet eller selektivt förfarande där den upphandlande myndigheten förhandlar med anbudsgivarna under utvärderingsfasen, vilket leder till en väsentlig ändring av de ursprungliga villkoren enligt meddelandet om upphandling eller förfrågningsunderlaget,	25 %

⁴¹ Förutom förhandlade förfaranden och konkurrenspräglad dialog och när direktiven tillåter anbudsgivaren/anbudssökanden att lämna in, göra tillägg till, klagöra eller komplettera information och dokument.

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
		C-34/03, Fabricom, EU:C:2005:127.	eller vid koncessioner, när den upphandlande myndigheten ger en anbudsgivare/anbudssökande möjlighet att ändra kontraktets föremål, tilldelningskriterierna och minimikraven under förhandlingarna, och ändringen leder till att kontraktet tilldelas den anbudsgivaren/anbudssökanden.	
18.	Otillåtna tidigare kontakter mellan kandidater/anbudsgivare och den upphandlande myndigheten	<p>Artiklarna 3 och 30.2 i direktiv 2014/23/EU.</p> <p>Artiklarna 18.1, 40 och 41 i direktiv 2014/24/EU.</p> <p>Artiklarna 36.1 och 59 i direktiv 2014/25/EU.</p> <p>De förenade målen C-21/03 och C-34/03, Fabricom, EU:C:2005:127.</p>	Om en anbudsgivare på förhand ger råd till den upphandlande myndigheten och detta leder till en snedvridning av konkurrensen eller en överträdelse av principerna om icke-diskriminering, likabehandling och öppenhet, enligt de villkor som anges i artiklarna 40 och 41 i direktiv 2014/24/EU ⁴² .	25 %

⁴² Sådan rådgivning är olaglig, oavsett om den ges under utarbetandet av anbudshandlingarna eller under det föregående projektansökningsförfarandet.

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
19.	Konkurrensutsatt förfarande med förhandling, med materiella ändringar av villkoren i meddelandet om upphandling eller förfrågningsunderlaget.	Artikel 29.1 och 29.3 i direktiv 2014/24/EU. Artikel 47 i direktiv 2014/25/EU.	I samband med ett konkurrensutsatt förfarande med förhandling har de ursprungliga kontraktsvillkoren väsentligt ändrats ⁴³ , vilket motiverar offentliggörande av en ny upphandling.	25 %
20.	Omotiverat avvisande av onormalt låga anbud	Artikel 69 i direktiv 2014/24/EU. Artikel 84 i direktiv 2014/25/EU. De förenade målen C-285/99, Lombardini, och C-286/99, Mantovani, EU:C:2001:610, punkterna 78–86, och mål T-402/06, Spanien mot kommissionen, EU:T:2013:445, punkt 91.	Anbud som föreföll vara onormalt låga i förhållande till byggentreprenaderna/varorna/tjänsterna avvisades, men den upphandlande myndigheten krävde inga skriftliga förklaringar från de respektive anbudsgivarna innan den avvisade anbuderna (t.ex. uppgifter om de delar av anbuderna de anser betydelsefulla i sammanhanget) eller om den upphandlande myndigheten kräver skriftliga förklaringar men inte kan bevisa att den har bedömt de berörda anbudsgivarnas svar.	25 %
21.	Intressekonflikt som påverkar resultatet av upphandlingsförfarandet	Artikel 35 i direktiv 2014/23/EU. Artikel 24 i direktiv 2014/24/EU. Artikel 42 i direktiv 2014/25/EU. Mål C-538/13, eVigilo,	Om en intressekonflikt som inte anmälts eller inte har begränsats på lämpligt sätt identifieras enligt artikel 24 i direktiv 2014/24/EU (eller artikel 35 i direktiv 2014/23/EU eller artikel 42 i direktiv 2014/25/EU), och anbudsgivaren kunde trygga kontraktet eller kontrakten i fråga ⁴⁴ .	100 %

⁴³ Se sista raden i artikel 29.3 i direktiv 2014/24/EU.

⁴⁴ En intressekonflikt kan uppstå redan under utarbetandet av projektet, om detta påverkar anbudshandlingarna/anbudsörfarandet.

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
		EU:C:2015:166, punkterna 31–47.		
22.	Samordnade anbud ⁴⁵ (som konstaterats av en konkurrensmyndighet/kartellmyndighet, en domstol eller ett annat behörigt organ).	Artikel 35 i direktiv 2014/23/EU. Artikel 24 i direktiv 2014/24/EU. Artikel 42 i direktiv 2014/25/EU.	<p>Fall 1a: Det samordnade anbudet lades fram antingen utan medverkan från någon person i lednings- och kontrollsystemet eller hos den upphandlande myndigheten, och ett företag som deltog i anbudsutgåelsen lyckades säkra de berörda kontrakten.</p> <p>Fall 1b: Om endast samverkande företag deltog i upphandlingsförfarandet innebär detta ett allvarligt hinder för konkurrens.</p> <p>Fall 2: En person i lednings- och kontrollsystemet eller hos den upphandlande myndigheten deltog i det samordnade anbudet genom att hjälpa de anbudsgivare som samordnade anbudet, och ett av företagen i detta anbud lyckades säkra kontrakten i fråga.</p> <p>I detta fall begår den person i lednings- och kontrollsystemet eller hos den upphandlande myndigheten som hjälper de företag som samordnar anbudet bedrägeri eller har en intressekonflikt.</p>	<p>10 %</p> <p>25 %</p> <p>100 %</p>

⁴⁵ Samordnade anbud är när grupper av företag samverkar för att höja priserna eller sänka kvaliteten på varor, byggentreprenader eller tjänster som erbjuds i offentliga upphandlingar. Ingen korrigering krävs om det samordnade anbudet lades fram utan medverkan från någon person i lednings- och kontrollsystemet eller hos den upphandlande myndigheten, och inget av de företag som deltog i det samordnade anbudet lyckades säkra de berörda kontrakten

2.3. Genomförande av kontrakt

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
23.	Ändringar som inte överensstämmer med direktiven av de kontraktssdelar som anges i meddelandet om upphandling eller förfrågningsunderlaget.	<p>Artikel 43 i direktiv 2014/23/EU.</p> <p>Artikel 72 i direktiv 2014/24/EU.</p> <p>Artikel 89 i direktiv 2014/25/EU.</p> <p>Mål C-496/99 P, <i>Succhi di Frutta</i>, EU:C:2004:236, punkterna 116 och 118.</p> <p>Mål C-454/06, <i>Pressetext</i>, EU:C:2008:351.</p> <p>Mål C-340/02, kommissionen mot Frankrike,</p>	<p>1) Det görs <u>ändringar</u> av kontraktet (inklusive minskningar av kontraktets omfattning) som inte är förenliga med artikel 72.1 i det nämnda direktivet.</p> <p>Ändringarna av kontraktssdelarna anses dock inte utgöra en oriktighet som är föremål för en finansiell korrigerings när villkoren i artikel 72.2 är uppfyllda dvs.</p> <p>a) värdet av ändringarna är lägre än båda nedanstående värden:</p> <p>i) de tröskelvärden som anges i artikel 4 i direktiv 2014/24/EU⁴⁶, och</p> <p>ii) 10 % av det ursprungliga kontraktets värde för tjänste- och varukontrakt och lägre än 15 % av det ursprungliga kontraktets värde för byggtreprenadkontrakt, och</p> <p>b) ändringen medför inte att kontraktets eller ramavtalets övergripande karaktär ändras⁴⁷.</p>	25 % av det ursprungliga kontraktet och de (eventuella) nya byggtreprenader/varor/tjänster som tillkommer på grund av ändringarna.

⁴⁶ Tröskelvärdena ses över vartannat år, se artikel 6 i direktivet.

⁴⁷ Begreppet ”kontraktets eller ramavtalets övergripande karaktär ” definieras inte i direktiven och har ännu inte behandlats i rättspraxis. Se även skäl 109 i direktiv 2014/24/EU. I detta avseende ges ytterligare vägledning i Sigmas informationsnot 38 om offentlig upphandling – kontraktssändringar (se <http://www.sigmaxweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-38-200117.pdf>): ”Ändringar är tillåtna när detta uttryckligen anges i översynsklausulerna i de ursprungliga anbudshandlingarna. Översynsklausuler kan skapa ett visst mått av flexibilitet i kontraktsvillkoren. Ändringar av kontraktet kan inte tillåtas bara för att de nämns på förhand i anbudshandlingarna. Översynsklausuler i upphandlingsdokument måste vara klara, exakta och entydiga. Översynsklausuler får inte utformas i allmänna termer så att de täcker alla möjliga ändringar. Alltför allmänt hållna översynsklausuler överträder sannolikt öppenhetsprincipen och medför en risk för ojämlig behandling. (...) ändringsklausuler ska ange omfattningen och arten av eventuella ändringar eller optioner samt villkoren för när de får tillämpas. (...) Översynsklausuler får inte medföra att kontraktets övergripande karaktär ändras. (...) Ett nytt kontrakt utarbetas sannolikt om kontraktets karaktär ändras på ett sådant sätt att andra produkter måste levereras eller andra tjänster tillhandahållas jämfört med de produkter och

Nr	Typ av oriktighet	Rättslig grund/referensdokument	Beskrivning av oriktigheten	Korrigeringsats
		EU:C:2004:623. Mål C-91/08, Wall AG, EU:C:2010:182.	2) Det görs en <u>väsentlig ändring</u> av kontraktsdelarna (såsom pris, typ av byggtreprenader, tidsram för genomförandet, betalningsvillkor, använda material) om ändringen innebär att det genomförda kontraktet uppvisar betydande skillnader jämfört med det kontrakt som ursprungligen ingicks. I alla händelser anses ändringar vara väsentliga om ett eller flera av villkoren i artikel 72.4 i direktiv 2014/24/EU är uppfyllda.	
		Artikel 72.1 b sista stycket och artikel 72 c iii i direktiv 2014/24/EU.	Eventuella prisökningar som överstiger 50 % av värdet på det ursprungliga kontraktet.	25 % av det ursprungliga kontraktet och 100 % av de berörda kontraktsändringarna (prishöjning)

---

tjänster som anges i det ursprungliga kontraktet. Under dessa omständigheter är ändringar inte tillåtna, även om omfattningen, karaktären och villkoren för olika produkter eller nya tjänster har fastställts i förväg på ett klart, exakt och entydigt sätt.”